

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

samtlige udgifter. Også i fru Ellen Strange Petersens og fru Merete Bjørn Hanssens partier har man fremhævet det stærkt. Jeg følte mig derfor, da jeg fremsatte forslaget, forpligtet af enigheden om dette spørgsmål til at søge at komme igennem med det allerede nu. Det er givet, at de 300.000 kr. er de penge, man har i den øjeblikkelige situation, og som kan dække det øjeblikkelige krav. Det er ikke noget, der dækker i alverdens tid fremover. Men man kan altså komme igennem med de ønsker, landsdelskonservatorierne har, ved at få denne bevilling igennem.

Så skal jeg til fru Merete Bjørn Hanssen sige, at det naturligvis er rigtigt, at vi skal have et ændringsforslag. Inden lovforslaget vedtages her, indføres der et ændringsforslag om, at den gældende lov ophæves.

Endelig har jeg en bemærkning til hr. Per Dich i spørgsmålet om delingen af opgaverne. Jeg kan godt forstå synspunktet. De, der undtages og kun uddannes i København og Århus, er solister, dirigenter og komponister. Derom må jeg sige, at der jo ifølge betænkningen findes en mulighed for undtagelse, hvis der er lærerkræfter til stede, således at der også ved hjælp af landsdelsorkestrene kan uddannes solister. Men der vil jo kræves et vist antal elever på de forskellige musikinstrumenter, for at man kan komme igennem med en dirigentuddannelse; man skulle gerne have et konservatorieorkester at øve sig på, og det har man jo i København og i Århus. Det er muligt, at det de andre steder kan komme på et senere tidspunkt, men jeg tror ikke, kapaciteten i dette øjeblik er stor nok til, at man kan tage den helt gennemgående uddannelse på alle områder med. Det er noget, man måske kan overveje ved en revision af loven senere. I øjeblikket er vi vist nået dertil, hvor man kan nå på det givne grundlag.

Jeg tror hermed at have besvaret de spørgsmål, der har været rejst, og jeg skal gentage, at jeg ser frem til et positivt udvalgsamarbejde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om investeringsfradrag for maskinanskaffelser m. v. i indkomståret 1972.

(Lovforslaget (nr. 58) findes i tillæg A. sp. 975, fremsættelsen i tidenden sp. 1181).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erling Olsen: Det forslag, som her foreligger, er teknisk set ganske indviklet. Det, man vil gennemføre, kaldes for investeringsfradrag. Det ligner afskrivninger, men er det alligevel ikke. Al denne teknik har sin gode forklaring, men i dag ved første behandling skal vi holde os til hovedlinjerne, og det må derfor være nok at sige, at det drejer sig om at give en præmie til de virksomheder, som vil sætte penge på højkant ved at købe maskiner og derved skabe arbejdspladser i 1972, hvor udsigterne for beskæftigelsen er tvivlsomme.

Vi har her i det høje ting ført en række økonomiske debatter, dels i forbindelse med lovgivningen om den ekstraordinære midlertidige importafgift, dels i forbindelse med finanslovforslaget. Af disse debatter fremgik det med al ønskelig tydelighed, at vi efter regeringens og socialdemokratiets opfattelse må gøre noget alvorligt for at løse både et valutaproblem og et beskæftigelsesproblem. Valutavanskelighederne har man valgt at bekæmpe ved den midlertidige importafgift, som skulle give luft for en beskæftigelsesfremmende politik. Det er fortsat regeringens og socialdemokratiets opfattelse, at beskæftigelsen her i landet er truet, specielt i 1972. Man aner en bedring i tiden, som kommer, man ser frem til et internationalt konjunkturopsving. Det har været ventet længe, men ser ud til at komme i slutningen af 1972. Man er nu nået til enighed internationalt om en vis løsning af de store valuta-problemer, og det ser også ud til, at udviklingen omkring fællesmarkedet vil sætte en dynamik i gang i slutningen af året.

1935 12/1 72: I. beh. af f. t. l. om investeringsfradrag for maskinanskaffelser m. v. i 1972. 1936

[Erling Olsen.]

Men i den tid, vi er inde i, ligger det lidt tungt; det går for trægt, der er brug for noget, som kan sætte gang i beskæftigelsen. Også fordi de foranstaltninger, der er truffet, og som blev nævnt under finanslovdebatten, og de ting, der kommer i fortsættelse af handelsministerens forskellige initiativer, vil påvirke den økonomiske udvikling her i landet på længere sigt, er der brug for at opretholde beskæftigelsen på et tåleligt niveau. Der må gøres en indsats her og nu, og det er denne indsats her og nu, som dette lovforslag er en del af.

Meningen er altså at præmiere investeringer, og jeg vil gerne her understrege den linje, som ligger i regeringens og socialdemokratiets politik på dette felt. Vi har ophævet adgangen til at tegne indekskontrakter — det var en opsparingspræmierende ordning — og så kommer vi ikke i stedet for, men bl. a. nu med denne præmiering af investeringer. Det typiske for indekskontrakterne og lignende ordninger var, at dér præmierede man folk, der tog penge fra en sikker anbringelse på én konto og flyttede pengene over i en anden sikker anbringelse på en anden konto. Men dette at flytte penge fra én konto til en anden konto skaber ikke beskæftigelse. Det, vi gør ved denne investeringspræmiering, er at præmiere de mennesker, der tager penge fra en sikker konto og anbringer dem usikkert i maskiner og dermed er med til at skabe arbejdspladser. Vi præmierer dem, der vover noget for at skabe arbejdspladser. Vi mener, at det er nødvendigt her i året 1972, men mener ikke, at det er nødvendigt senere hen.

Må jeg også understrege, at det siges i bemærkningerne til lovforslaget, at det indebærer et provenutab for det offentlige på 400 mill. kr. Se, disse beregninger af provenutabet må være foretaget under forudsætning af, at investeringerne i maskiner aligevel var kommet. Men typisk for dette forslag er jo, at det kommer, fordi man vil have foretaget investeringer, som ellers var udeblevet. Hvad er det egentlig, der sker

ved dette forslag? Jo, der sker det, at man ved at præmiere investeringerne i maskiner får øget beskæftigelsen og dermed også skattegrundlaget, så der kommer flere penge i det offentlige kasser. Man får samtidig reduceret ledigheden og dermed de offentlige udgifter. Det offentlige ofrer ikke 400 mill. kr. på en sådan foranstaltning. Nej, gennem denne foranstaltning gør man det muligt at få hjulene i gang. Alle tjener ved det: samfundet tjener ved det, virksomhederne tjener ved det, lønmodtagerne tjener ved det. Man skaber produktion og beskæftigelse ved et lille finansielt kunstgreb. Intet hekseri; kun behændighed.

Stetter: Finansministeren og jeg er formentlig enige om, at det er vanskeligt at gennemføre netop de økonomiske foranstaltninger, som fører frem til den ønskede balance. Jeg erkender med andre ord, at det er svært at nå det fuldkomne. Men regeringen gør det unødigt svært, idet den i virkeligheden fører en inkonsekvent politik på det felt, vi beskæftiger os med i dag.

Regeringen har gennemført en midlertidig importafgift, bl. a. gældende for kalenderåret 1972 og omfattende maskiner, inventar og lignende driftsmidler. Virkningen af denne afgift er, at virksomhederne ganske naturligt er stærkt tilbageholdende med import af de nævnte investeringsgoder, og denne tilbageholdenhed var vel regeringens erklærede mål: man undlader anskaffelser, hvor det ikke er strengt nødvendigt.

Finansministeren fremsætter nu et forslag om et ekstra investeringsfradrag for den samme periode og for de samme driftsmidler. Dette forslag vil få den stik modsatte virkning, nemlig at man på arbejdspladserne nu vil sætte kræfterne ind på at anskaffe maskiner, inventar m. v. Man vil fremme projekter om nyanskaffelser, som ellers var indlagt i efterfølgende års budgetter. Jeg kan meget vel se, at investeringsfradraget kan virke som tilskyndelse til specielt at anskaffe dansk fremstillede investeringsgoder, men denne tilskyndelse kan ikke

[Stetter.]

bortforklare inkonsekvensen mellem importafgiften og dette forslag om investeringsfradrag. For det første er langt de fleste investeringsgoder fremstillet i udlandet, og for det andet er størsteparten af de komponenter, der indgår i den danske maskinproduktion, belagt med særtold. Endelig er det en almindelig erfaring, at de virksomheder, som er likvide, og som kan disponere frit, vil gøre, hvad de kan for at udnytte dette ekstra investeringsfradrag, uanset om der er tale om dansk fremstillet eller importeret produktionsudstyr.

Man kan derfor med rette spørge finansministeren, hvorfor arbejdspladserne skulle belemres med importafgiften på produktionsudstyr, og hvorfor ministeren afviste at forhandle med oppositionen om en friholdelse af dette udstyr, når ministeren nu alligevel bagefter mener det nødvendigt at gennemføre dette forslag om ekstra investeringsfradrag. Nu vel, det er jo muligt, at finansministeren har en eller anden form for forklaring på dette, og den vil jeg lytte til med interesse. Men der er mange, mange virksomhedsledere, som ryster fortvivlet på hovedet over denne inkonsekvente politik, som giver dem spekulationer og besvær, der burde have været undgået og kunne have været undgået.

Den offentlige debat har tidligere på året beskæftiget sig med det hensigtsmæssige i at ændre princippet om afskrivning på anskaffelsesprisen for produktionsmidler med en hurtig teknisk forældelse til et princip om afskrivning på nyanskaffelsesprisen. Jeg synes, det er forståeligt, at denne debat er kommet i gang, al den stund de nuværende afskrivningsregler stort set er fra 1957, for så kunne det jo godt tænkes, at det var nødvendigt med en ajourføring og udbygning.

Skal man over på et sådant princip, en sådan praksis, så er det nok umuligt at gennemføre en effektiv kontrol med afskrivning på den enkelte maskine eller det enkelte produktionsudstyr, og så må man vel have en regel om tilladelse til afskrivning på en højere sum end anskaffessummen, og denne regel må være generel og omfatte alt produktionsudstyr efter lov om skattemæssige afskrivninger, svarende til opbygningen i regeringens forslag.

Den konservative folketingsgruppe vil i folketingsudvalget arbejde på at vinde tilslutning til dette princip som en almindeligt gældende regel eller, hvis det viser sig muligt at administrere, en regel gældende for det produktionsudstyr, der er særlig udsat for en hurtig teknisk forældelse. Vi vil derfor forsøge at overbevise finansministeren om, at det er betydelig mere hensigtsmæssigt at gøre dette investeringsfradrag permanent.

Med finansministerens tidsbegrænsede lovforslag vil vi opleve en unaturlig udvikling i investeringsforløbet. Vi ved af erfaring, at de arbejdspladser, som har likvid kapital, naturligvis vil benytte denne fordelagtige regel, medens de arbejdspladser, som måske trænger allermost til maskinudskiftning, men som i 1972 ikke råder over likvide midler, ikke kan udnytte dette ekstra fradrag. En permanent, muligvis noget begrænset ordning vil derimod give grundlag for en fornuftig og naturlig investeringspolitik i samtlige virksomheder.

Vi begriber naturligvis, at der er tale om et indtægtstab for stat og kommune, men vi er rede til at sætte kapital ind på de områder, hvor vi har sikkerhed for at få den igen i form af højere produktion og eksport. Jeg lyttede med stor glæde til den socialdemokratiske ordfører, der også var inde på dette tema. Hvis han i øvrigt vil rette sig efter disse betragtninger, skulle der være god mulighed for at blive enige i udvalget, for vi skal jo til syvende og sidst arbejde og producere os frem til et mindre underskud i samhandelen med andre lande. Jeg mener, han har ret i, at det er en af måderne at gøre det på. Hertil kommer, at det skønnede indtægtstab for 1972 vil have en tendens til at blive mindre, fordi vi får et jævner og mere naturligt investeringsforløb. Med gennemførelse af en sådan regel vil vi på dette punkt skabe konsekvens i den økonomiske politik.

Vi har enkelte andre spørgsmål i forbindelse med dette forslag. F. eks. gælder det ekstra investeringsfradrag for maskinanskaffelser for 1972. Det ville nok være mere i overensstemmelse med gældende vilkår, såfremt forslaget omfattede beordrede, kontraherede maskinanskaffelser i 1972. Der er jo ofte ret lange leveringstider. Selv om man bestiller maskinudstyr i januar måned i år,

[Stetter.]

kan det godt være, at man først kan få det leveret f. eks. i 1973, måske endda senere.

Men det er naturligvis en detalje i forhold til vort hovedstandpunkt til forslaget, og vi vil helst have dette hovedsynspunkt tilgode-set; såfremt vi vinder tilslutning til dette hovedsynspunkt, hvad vi naturligvis håber, er denne detalje ikke interessant. Om det skal lykkes os at vinde denne tilslutning, det vil arbejdet i udvalget naturligvis vise.

Kofoed: Forslaget om investeringsfradrag på 10 pct. for anskaffelse af maskiner og inventar og andre driftsmidler i 1972, der henhører under saldoafskrivning, ser ret beset tilforladeligt ud. Jeg har dog et par bemærkninger til det.

Finansministeren siger så pænt i sin fremsættelse, at det er et led i regeringens bestræbelser, ja, oven i købet dens samlede bestræbelser på at fremme produktion og beskæftigelse. Dette ideelle syn kan vel ingen være uenig i. Men det er, som om det har et, skal vi sige lidt blegrødt skær af lysten til at helbrede på symptomer, som man selv har skabt, symptomer som den 10 pct.s importafgift, og lader inflationen køre stærkt videre. Det er, som om man vil helbrede symptomer fremfor at angribe årsagerne.

Der ligger vel en indrømmelse til erhvervslivet heri på den måde, at de afskrivningsregler, der findes i afskrivningsloven, ikke i sig selv er incitament nok for erhvervslivet til at fremme investeringerne. Det skyldes bl. a., at inflationen og prisstigningerne løber så stærkt, at afskrivning påaldi med maksimalt 30 pct. ikke er nok. Genanskaffelsesprisen er i mellemtiden steget stærkt, dels på grund af prisstigningerne, dels forårsaget af inflationen. Derfor er spørgsmålet, som man også kan rejse i denne forbindelse, om vores afskrivningsregler virkelig er tidssvarende, eller om man skal over på en eller anden form for genanskaffelsesværdi, som i sig selv er vanskelig at administrere. Man kunne måske foreslå i dette tilfælde at sige, at saldoen tillægges den inflationsprocent, som året har vist. Det er måske et spørgsmål, vi kan overveje i udvalget, for det ser altså ud, som om disse afskrivningsregler åbenbart ikke er incitament nok.

Endvidere ser det ud til, at man erkender

fra regeringens side, at erhvervslivet åbenbart ikke har den fornødne indtjening, som i sig selv skulle gøre nyinvestering eftertragselsværdig.

Men den egentlige årsag til dette forslag skal nok ikke søges i en særlig omsorg og kærlighed til erhvervslivet, men vel snarere i en erkendelse af, at investeringerne ikke er fulgt med i det rette tempo, således at man ikke har et produktionsapparat, der er i stand til at klare den beskæftigelse, vi har behov for, og at man af den grund frygter, at virksomhederne er ved at blive forældede, således at vi ikke bliver i stand til at klare konkurrencen fra andre lande.

Disse forskellige faktorer forstærkes selvfølgelig yderligere ved, at man kunstigt pålægger afgifter i form af den 10 pct.s importafgift, som man vedtog efter regeringstiltrædelsen. Finansministeren indrømmer altså med dette forslag, at der er nogle meget uheldige virkninger ved afgiftsloven, hvorfor der nu skal helbredes på symptomerne og gives mulighed for ekstra fradrag på 10 pct. for det, der anskaffes i 1972. Frygten er, som også den socialdemokratiske ordfører var inde på, at virksomhederne vil undlade at investere i 1972 på grund af den fordyrelse, som importafgiften giver disse maskiner, og udskyde eventuelle investeringer til 1973. Det må vel være logikken i det. Som middel kommer man med et forslag som dette for at afbøde de værste uhyrligheder ved loven.

Der er endnu et par principielle betragtninger. Jeg kan stille det spørgsmål, om det er rigtigt med denne tidsbegrænsning, for stiller man egentlig virksomhederne lige? Hvad f. eks. med dem, der havde planlagt et investeringsprogram for 1971, og som fik deres maskiner leveret, efter at importtolden trådte i kraft? De har haft en merudgift i kraft af afgiftsloven, men de kan ikke, sådan som jeg har opfattet lovforslaget, få ret til investeringsfradraget. Dernæst stiller det heller ikke de virksomheder lige, som måske er kapitalfattige, og som på grund af lånebesværlighederne ikke er i stand til at investere det, de har lyst til i 1972, men må vente til 1973-74. De kan heller ikke udnytte den fordel og det incitament, der skulle ligge i dette. Jeg synes ikke, det er et lovforslag, der skaber lighed.

Jeg trækker dette om tidsbegrænsning

[Koføed.]

frem, for jeg mener, vi har en vis erfaring med love af den slags, bl.a. den, der blev vedtaget af den forrige regering, og som sigtede på egnsudviklingsområderne, hvor man havde et midlertidigt investeringsfradrag, hvis man investerede inden for en kort periode. Incitamentet viste sig at være rigtigt, men effekten udeblev, netop fordi tidsbegrænsningen var der. Man kunne simpelt hen ikke nå at få investeret, inden loven udløb. Der melder sig også det spørgsmål: hvis man nu bestiller en maskine i 1972 — ifølge lovforslaget skal ordningen jo følge de almindelige regler i afskrivningsloven — og ikke får den leveret før januar 1973, ja, så har man altså betalt 4 pct. importtold for denne maskine, der kommer fra udlandet, men man får ikke kompensation i form af investeringsfradrag. Derfor stiller vi os fra venstres side meget betænkelige over for den tidspebrænsning i det hele taget.

§ 4 om driftsmidlers anskaffelse har jeg været inde på, men der er også dette om tidspunkterne første og andet halvår. Jeg vil gerne spørge finansministeren: hvis nu en virksomhed anskaffer en maskine i sidste halvår af 1972, vil denne virksomhed, der altså kun kan afskrive 5 pct., halvdelen af tilvæksten i saldoen, så ikke miste en del af fordelene ved investeringsfradraget?

Jeg vil sige om forslaget som helhed, at det i hvert fald vidner om, at der er tale om en selvskabt plage ved den politik, regeringen har ført. Men det vidner vel også om, at vores afskrivningsregler måske ikke er helt i tråd med den udvikling, vi befinder os i. Det er derfor et spørgsmål, om man ikke samtidig eller i hvert fald i nær fremtid skal tage hele vores afskrivningslov og dens regler op til ny vurdering og se, om de passer til den tid, vi lever i. Man må jo indrømme, at forældelsesintervallet for maskiner er mindre nu, end da loven blev lavet.

Jeg vil tilsige venstres velvillige behandling af dette forslag i det udvalg, der skal behandle det.

Dahlgaard: Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget og af finansministerens fremsættelsestale, at det samlede provenutab, som forslaget kan påregnes at medføre for stat og kommuner, ligger omkring 400 mill.

kr. Jeg skal senere gøre nogle få bemærkninger om, hvorvidt lovforanstaltningen er disse mange penge værd.

Indledningsvis vil jeg sige, at forslaget således fører sig ind som et led i kæden af en lang række regeringsforslag, der belaster de offentlige finanser stærkt. Som bekendt arbejdes der både inden for socialministerens, handelsministerens og boligministerens, ikke mindst den sidstes, ressortområde med lovforslag, hvis gennemførelse vil påføre staten overordentlig store udgifter både på kort og på længere sigt. Vi har importafgiften, der gradvis skal bortfalde i løbet af de kommende halvandet år, og nu kommer så investeringsfradragene, der belaster stat og kommuner med 400 mill. kr.

Under disse omstændigheder kan det vel hverken undre finansministeren eller budget- og økonomiministeren, som ikke er til stede her i dag, at vi efterhånden afventer de flerårige budgetoverslag med stor utålmodighed. Det er ikke muligt at vurdere de enkelte regeringsforslags betydning i sammenhæng, før de flerårige budgetoverslag foreligger. Jeg vil gerne tilføje, at de flerårige budgetoverslag jo ikke er og i hvert fald ikke skulle være en blot og bar mekanisk sammenlægning af statsudgifter, som flyder af den lovgivning, vi har, og af den lovgivning, som forberedes. De flerårige budgetoverslag er et værktøj i regeringens hånd, et styringsmiddel, hvormed regeringen sikrer sig overblik over og indflydelse på den hast og den rækkefølge, hvori nye udgifter påføres staten og nye belastninger af statskassen tillades. De flerårige budgetoverslag bliver i øvrigt også første lejlighed, hvor folketinget får mulighed for at vurdere, hvordan budgetministeren røgter sin vigtigste opgave: styringen af den offentlige udgiftspolitik, og også derfor er vi mange, der afventer budgetoverslagene med spænding.

Forslaget om investeringsfradrag for maskinanskaffelser har til hensigt — det fremgik klart af den socialdemokratiske ordførers udtalelser her i dag — at stimulere den økonomiske aktivitet, altså fremme produktion og beskæftigelse. Men er nu den økonomiske udvikling sådan, at det netop er den opgave, der foreligger? Det tvivler jeg noget på. Det økonomiske sekretariats prognose, der blev udarbejdet i september i fjor,

[Dahlgard.]

forudså en øget økonomisk aktivitet i løbet af 1972 og måske endog mangel på arbejdskraft i den sidste del af året. LO, og i kølvandet herpå også regeringen, har bestandig hævdet, ligesom hr. Erling Olsen gjorde her i dag, at det er arbejdsløsheden, der er den fare, der truer. Efter det radikale venstres opfattelse er der imidlertid intet indtruffet, som kan afsvække tiltroen til den vurdering, som det økonomiske sekretariat anlagde i september måned. Vi finder for så vidt, at det foreliggende lovforslag bygger på et spinkelt grundlag.

Man kan anføre, og den tanke har også været fremme under diskussionen her i dag, at den belastning af mange investeringer, som flyder af importafgiften, skulle afgive en rimelig begrundelse for forslaget. Jeg er enig med tidligere ordførere, der har været inde på, udtrykt på forskellig vis, at importafgiften er konstrueret på en sådan måde, at den egentlig ikke passer til nogen verdens ting, hverken i vores erhvervsudvikling eller i den økonomiske politik, og den har i og for sig heller ikke megen naturlig forbindelse med forslaget om investeringsfradrag.

Det radikale venstre mener altså, at der ikke i helt aktuelle forhold kan hentes andet end spinkle begrundelser for lovforslaget. Jeg skal tilføje, at det radikale venstre faktisk heller ikke tror, at loven vil være særlig virksom. For aktieselskaber vil loven betyde et tilskud på en 3½ pct., endda fordelt over 2 år, til investeringer i de maskiner og driftsmidler, som loven omfatter. Jeg tror ikke, det vil fremkalde investeringer, som ikke alligevel ville have fundet sted.

Det tilskud på ca. 400 mill. kr., som forslaget således vil give erhvervslivet, kan imidlertid give anledning til en i sig selv ønskelig forøgelse af virksomhedernes opsparing med henblik på den almindelige erhvervsudbygning på længere sigt. Derfor vil jeg gerne så stærkt, jeg kan, opfordre til, at virksomhederne ikke tager anledning af investeringsfradragene, hvis lovforslaget gennemføres, til at forøge deres udbetaling af udbytte. Dette er ikke og skal ikke være lovforslagets formål. Hvis det gav anledning til forøgelse af virksomhedernes udbytteudbetaling, tror jeg det ville vanskeliggøre de løbende bestræbelser for at holde vore i øvrigt nogenlunde rimelige afskrivningsregler

å jour med den samfundsøkonomiske og erhvervsmæssige udvikling.

Til afslutning kun et par bemærkninger om investeringsfradragene set i relation til de permanente afskrivningsregler og reglerne om skattefrie henlæggelser i investeringsfonds. Vi har herhjemme som tidligere nævnt af andre ordførere kun et enkelt eksempel på investeringsfradrag, nemlig i egnsudviklingsområderne. Ordningen, der vedrørte bygningsmæssige investeringer, har nok haft nogen betydning for virksomheders lokalisering til egnsudviklingsområderne, netop fordi der var tale om regler, der ikke var generelt gældende for hele landet.

I andre lande, f. eks. Sverige, men også andre lande, som vi formentlig kommer i markedsfællesskab med, har man adgang til investeringsfradrag af samme art, som regeringen nu stiller forslag om, men den svenske ordning om investeringsfradrag er et led i de permanente afskrivningsregler. Der er vel tale om en inflationssikring af afskrivningsadgangen, som der måske også kunne være behov for her i landet, uanset de muligheder, danske virksomheder for så vidt har i adgangen til skattefrie henlæggelser til investeringsfonds.

Kendt fra Sverige er også adgangen til skattefrie henlæggelser i de konjunkturbestemte investeringsfonds. Midlerne slippes fri i særlige situationer eller til særlige formål og sådan, at de ligesom investeringsfradragene ikke går fra i de sædvanlige afskrivningsmuligheder. Det forslag, vi behandler her i dag, har tydelig lighed med den sidstnævnte ordning, men er altså ikke i og for sig sat i system.

Vi mener i det radikale venstre, at meget kunne tale for, at regeringen iværksatte et arbejde for at få nærmere belyst hensigtsmæssigheden af og de praktiske muligheder for at supplere vore afskrivningsregler med bestemmelser, der tager sigte på at muliggøre en vis styring af investeringernes tidsmæssige og geografiske placering. Hvis en sådan undersøgelse blev gennemført, ville vi få et mindre tilfældigt grundlag for behandling af fremtidige forslag om særforanstaltninger med hensyn til skattefrie afskrivninger end det, der foreligger i dag.

Det radikale venstre er rede til saglige drøftelser af regeringens forslag i det kommende udvalg.

Lütken: SF har ved adskillige lejligheder påpeget, at kapitaltilgangen til dele af erhvervslivet og i særdeleshed til industrien er for ringe. Det ligger derfor ikke vort parti fjernt at medvirke til en lovgivning, der fremmer kapitaltilførsel til de dele af erhvervslivet, der ud fra samfundsmæssige hensyn bør styrkes, bl. a. af hensyn til den valutariske situation. Spørgsmålet er så blot, om det foreliggende lovforslag i tilstrækkelig grad styrer den kapitalindsprøjtning på knap $\frac{1}{2}$ milliard kr., der er tale om, om denne halve milliard kroner kommer de steder, hvor det er samfundsmæssigt mest ønskeligt. Det skal med det samme siges, at det er vor opfattelse, at det gør forslaget ikke i tilstrækkeligt omfang.

Det må erkendes, at der ligger en vis styring i, at den skattebegunstigelse, der er tale om, kun gives til nettobeløb for maskin- og inventarinvesteringer, ikke f. eks. til bygninger og bygningsforbedringer. Det er ligeledes klart, at de erhvervsdrivende, der kan have fordel af denne lovgivning, er sådanne, hvis skattepligtige indkomst er af en vis positiv størrelse, thi kun de kan jo have glæde af et fradrag i indkomsten. Det er et positivt træk ved forslaget.

Sammenholdes forslaget her med den vedtagne lov om importafgift, ligger der utvivlsomt en tilskyndelse for erhvervslivet til ikke blot i 1972 at købe maskiner, men ganske særlig til at interessere sig for køb af dansk producerede maskiner og inventar. Under hensyn til den beskæftigelsesmæssige udvikling, vi er inde i, må det erkendes, at denne virkning af lovforslaget vil og bør veje meget tungt, og det vil den også gøre for vort partis stillingtagen til lovforslaget.

Det er endvidere et positivt træk ved lovforslaget, at det må antages at have en hurtig effekt, og at det ikke administrativt synes at have væsentlige skavanker. Dets iværksættelse kan ske omgående og med nogenlunde omgående virkning. Også dette er vi opmærksom på ved vor vurdering af lovforslaget.

De her nævnte positive træk ved forslaget opnås dog ikke, uden at der gør sig en række negative faktorer gældende. Jeg har sagt, at den styring, der er tale om, næppe er tilstrækkelig. Det vil f. eks. være sådan, at der ud over hele feltet af maskin- og inventar-

købende erhvervsliv gives en skattelettelse, uanset om købene ud fra samfundsmæssige hensyn, beskæftigelsesmæssige hensyn og hensynet til betalingsbalancen må siges at være ønskelige. Muligheden for fejlinvesteringer er relativt stor. Det er jo ikke alle dele af erhvervslivet, vi er interesseret i at støtte. Det er ikke alle virksomheder, der bør støttes i den øjeblikkelige situation, hvor vi prioriterer produktionens virkning på betalingsbalancen meget højt.

Vi har også andre betænkeligheder over for dette lovforslag. Der er jo tale om en skattelov, der vil overføre et anseligt beløb til de erhvervsdrivende, der nettoinvesterer i 1972 i maskiner. Skattelettelsen vil ganske vist blive fordelt ligeligt over 1972 og 1973. Lovforslaget går altså ud på, at man indskrænker skattegrundlaget i de nævnte år og gør det til fordel for de erhvervsdrivende, der i forvejen efter vor opfattelse er stærkt begunstiget i skattemæssig henseende. Det gør det på sin vis grovere, at der ikke er tale om en afskrivningslov, men om en endelig begunstigelse, der ikke på noget senere tidspunkt skal betales for. Det skal erkendes, at havde man valgt at indføre midlertidige afskrivningsbegunstigelser gennem højere afskrivningssatser, så ville man formentlig kun opnå meget begrænset effekt, fordi kun relativt få erhvervsdrivende kan være interesseret i at fordele afskrivningerne meget ujævnt.

Det er formentlig også indgået i regeringens overvejelser, at der ved den midlertidige importafgift fulgte et i og for sig ikke tilsigtet provenu, som man nu ad denne vej agter delvis at tilbageføre til erhvervslivet.

For så vidt angår den skattemæssige virkning af denne lovgivning, gør der sig altså store betænkeligheder gældende for SF. Vel er der tale om en midlertidig lov, der vil have udtømt sine virkninger ved udgangen af 1973, men det er en udvikling i gal retning. Jeg går ud fra, at finansministeren er enig med mig i, at lovforslaget i og for sig ikke falder i tråd med de tanker, som finansministeren i øvrigt har fremsat om en lille skatterreform.

Det vil for SF være af interesse, at finansministeren her i tinget giver udtryk for, at det er regeringens hensigt at videreføre skattereformen henimod en forenkling og en

[Lütken.]

oprydning i fradragene, og at man på længere sigt ønsker at udvide beskatningsgrundlaget snarere end at indskrænke det.

Som led i en økonomisk politik er der, så vidt jeg kan se, tale om en lovgivning af rent midlertidig karakter, og på det punkt minder den jo meget om importafgiftslovgivningen. SF ville finde det ønskeligt, om der fra regeringens side blev taget forholdsregler, der på længere sigt og mere dybtgående greb ind i de strukturelle forhold, der stærkt medvirker til den uligevægt, der er i landets økonomi.

SF må se det her foreliggende forslag ud fra nogenlunde samme synspunkt, som vi anlagde over for den midlertidige importafgift. Der er tale om en hurtigt virkende påvirkning af det økonomiske liv, som har en del gavnlige virkninger — i dette tilfælde i særdeleshed på beskæftigelsen — virkninger, som vel er ønskelige, men som medfører — det kan ikke skjules — en lang række ulemper. Vi anser altså denne lovgivning som et led i den ambulanceudrykning, der har været nødvendig efter VKR-tidens fejlede økonomiske politik. Vi kan tilsige en saglig behandling i udvalget ud fra de her anførte betragtninger.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg har opfattet ordførernes udtalelser på den måde, at der fra samtlige partiers side reelt er givet tilslutning til lovforslaget, til en saglig behandling af det i udvalget, og det siger jeg tak for.

Der er taget visse forbehold, forskellige fra de forskellige sider, men jeg kan da tilsige min medvirken til, at vi i udvalget får drøftet disse forskellige problemer. Jeg vil gerne takke hr. Erling Olsen for hans redegørelse vedrørende sammenhængen mellem importafgiften og det, der her foreslås. Jeg er helt enig i de betragtninger, og det kan også være svar til hr. Stetter på det punkt.

Det, det drejer sig om, er at gennemføre et specielt incitament til at få investeringerne i gang særlig på maskinområdet, fordi vi dels skal have produktion og beskæftigelse i gang i 1972 og ikke kan vente, til den internationale konjunkturforbedring medfører en sådan stigning i produktion og beskæftigelse, dels fordi vi ønsker, at grundlaget for vores produktion, altså i særdeleshed

maskinparken, skal udvides og forbedres.

Hele dette forslag er altså positivt over for erhvervslivet og vil — tror jeg i hvert fald — blive modtaget meget velvilligt af erhvervslivet.

Jeg er glad for hr. Erling Olsens bemærkninger om provenutabet. Det er rigtigt — og det burde måske have været anført i fremsættelsestalen eller i bemærkningerne — at man kan formentlig ikke regne med et provenutab af den nævnte størrelse, idet man må anse det for sandsynligt, at man får et forøget skattegrundlag og en øget produktion. Alene det, at man kan få flere i arbejde, vil jo i sig selv give en besparelse også på udgifterne ud over den forøgelse, der sker af skattegrundlaget, nemlig i form af sparet arbejdsløshedsunderstøttelse.

Hr. Stetter gav for så vidt tilslutning, men var inde på tanker om, at dette investeringsfradrag skulle gøres mere permanent. Jeg forstod det sådan, at det blev knyttet noget sammen med de tanker, der har været fremsat omkring spørgsmålet om inflationen og behovet for, at afskrivningsgrundlaget kunne udvides under hensyn til, at inflationen i sig selv udhuler dette grundlag. Nu er det jo ikke noget nyt, det er en ældgammel diskussion, og den kan findes i alle lærebøger om skatter og afskrivninger. Man har vel i sin tid valgt en ret høj saldoafskrivningsprocent for i nogen grad at tilgodese dette. Jeg ved godt, at det kommer an på værdien af de nedskrevne maskiner osv., og hvor hurtigt det går, om man ved en høj afskrivningsprocent faktisk kan dække sig ind over for en prisstigning, men at det sker i et vist omfang, er der vel ingen tvivl om. Men jeg erkender da, at der er et problem her, det erkender vel alle, der har haft med afskrivningsproblemerne at gøre. Det spørgsmål blev rejst, om man skal gå over til afskrivninger efter ny anskaffelsespris. Det har man altså hidtil taget afstand fra, fordi det indebærer en række problemer beregningsmæssigt og på anden måde, og det er også nærmest min indstilling, at man ikke bør gå den vej. Men jeg vil da gerne give udtryk for, at den tekniske udvikling på en del områder har medført en hurtigere teknisk-økonomisk forældelse end den, man regnede med, da man fastsatte en saldoafskrivning på de 30 pct. Der kan vist ikke være tvivl om, at sådan er situationen

[Finansministeren.]

inden for en række industriområder. Det hænger ikke sammen med dette lovforslag, men jeg kan da godt sige, at selv om man fastholder lovforslagets princip i forbindelse med dette investeringsfradrag og kun lader det gælde for 1972 — jeg vil i øvrigt gerne diskutere det tidsmæssige problem, om der kan ligge visse problemer, der skal tages hensyn til, med bestilte varer og den slags — vil jeg gerne i øvrigt i skatteudvalget, uden at knytte det sammen med specielt dette forslag, drøfte disse problemer. Jeg kan da også godt sige, at jeg er i gang selv med visse overvejelser, og jeg har også givet udtryk for offentligt, at man bør se på disse problemer, vedrørende den særlig hurtige forældelse. Det vil jeg altså gerne drøfte i skatteudvalget. Jeg synes ikke, det behøver at kædes direkte sammen med dette forslag. Jeg tror ikke, man skal udstrække perioden i og for sig, som hr. Stetter var inde på, af hensyn til dem, der ikke kan foretage investeringen i 1972 — af forskellige grunde, f. eks. likviditetsmæssige. Det er jo meningen, at man netop i 1972 vil have fremmet investeringerne.

Hr. Kofoed mente, at dette forslag havde et blegrodt skær. Det lyttede jeg til med interesse. Jeg ved ikke, om han mente, det burde have et mere rødt skær, det fik vi ikke mere at vide om. Hr. Kofoed var inde på de samme problemer vedrørende genanskaffelsesværdien; det har jeg svaret på.

Må jeg sige, at jeg erkender ikke med dette lovforslag, at importafgiften var fejlagtig, og at man nu skal bøde på det. Dette er et helt selvstændigt forslag, som efter vor opfattelse falder udmærket i tråd med importafgiften, fordi man netop får en mulighed for at gå over til en mere ekspansiv økonomisk politik indenlands.

Jeg vil godt se på problemet, som blev rejst af hr. Kofoed, med anskaffelser i sidste halvdel af 1972. Jeg kunne ikke umiddelbart fange problemet i det. Når alt andet er uændret, må lovforslaget her give samme fordel. At der for anskaffelser i sidste halvdel af året nu engang gælder andre regler, har jo ingen virkning på investeringsfradraget, men jeg vil da gerne drøfte det i udvalget.

Jeg forstod hr. Dahlgaard sådan, at man nærmest var imod, men i hvert fald fik vi et

tilsagn om en saglig behandling. Jeg synes, det var en ganske interessant tanke, hr. Dahlgaard til sidst var inde på, med henvisningen til den svenske ordning, idet han direkte spurgte, om regeringen ikke ville se på mulighederne for ordninger, der kunne give en vis styring både geografisk og tidsmæssigt af investeringernes placering. Det er jo ikke nye toner fra de radikale, for vi har naturligvis — en del af os — lagt mærke til, at man i det radikale valgprogram havde sætninger, der gik i denne retning, nemlig i retning af, at vi skulle have en bedre styring af vores kapitalplacering i samfundet. Jeg er altså glad for det spørgsmål, der blev stillet her til mig, og det, der ligger i, at man stiller et sådant spørgsmål, og jeg vil meget gerne medvirke til, at vi tager denne problemkreds op eventuelt i skatteudvalget. Det behøver heller ikke at være direkte i forbindelse med dette forslag, vi har jo nu et permanent skatteudvalg. Jeg vil godt være med til at se på det spørgsmål.

Jeg vil gerne understrege hr. Lütkens bemærkning om det positive, der ligger i forslaget, i form af en tilskyndelse til, at man får en forøget dansk maskinproduktion. Det er også et af de formål, der har motiveret importafgiften, og her er der i hvert fald en ekstra virkning. Man kan vel sige, at for de maskiner, der bliver belagt med importafgiften, altså importerede maskiner, kan dette lovforslag, selv om det ikke har været direkte tilsigtet, afbøde importafgiftens virkning.

Endelig vil jeg gerne til hr. Lütken sige, at jeg er naturligvis helt indforstået med hr. Lütkens og hans partis holdning over for dette forslag, og jeg kan give tilsagn om, naturligvis, at jeg agter at videreføre skatte-reformen på en række områder, ikke mindst hvor der er muligheder for forenklinger af skattefradragene og udvidelse af skattegrundlaget. Jeg behøver formentlig ikke her i dag at gå ind i enkeltheder om det, men det vil ikke vare længe, før der fra regeringen kommer yderligere forslag vedrørende videreførelse af skattereformen på disse forskellige områder. Jeg har jo nævnt en række af disse ting i den offentlige debat. Det må ligeledes med i billedet, synes jeg, at handelsministeren fremkommer med en række forslag til forbedring af dansk industris vilkår. Jeg ved ikke, om det var det, hr.

1951 ¹²/₁ 72: 1. beh. af f. t. l. om investeringsfradrag for maskinanskaffelser m. v. i 1972. 1952

[Finansministeren.]

Lütken tænkte på med de strukturelle ændringer, men her ligger der i hvert fald også en positiv linje fra regeringen.

Dahlgaard: Finansministeren havde fået ud af mine udtalelser, at jeg måske nærmest var imod det forslag, som er fremsat fra regeringens side. Det vil jeg nu ikke sige. Det, jeg prøver at give udtryk for, er, at jeg synes, det er lidt tilfældigt, både hvad angår sin udformning, og hvad angår den situation, det kommer i. Det er netop det, der er baggrunden for min opfordring til slut til finansministeren, som jeg forstår at finansministeren tager positivt på, om at få tilvejebragt et grundlag, sådan at vi i fremtiden kan behandle forslag af denne art på et lidt mindre tilfældigt grundlag.

Erling Olsen: Måtte jeg lige sige til hr. Dahlgaard, at det er jo netop det, vi tilsigter ved forslaget om oprettelse af et kapitalmarkedsråd.

(Kort bemærkning).

Dahlgaard: Det var en interessant oplysning. Jeg troede, at kapitalmarkedsrådet skulle være et sted, hvor man analyserede kapitalmarkedssituationen, og ikke et sted, hvor man udformede afskrivningsregler.

(Kort bemærkning).

Erling Olsen: En af kapitalmarkedsrådets funktioner vil være at anvise midler til en bedre geografisk, faglig, tidsmæssig placering af investeringerne. Et af de midler, som kan anvendes, er afskrivningsregler, så det er helt korrekt, at kapitalmarkedsrådet skal kigge på disse ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af ligningsloven [af Juul-Madsen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 61) findes i tillæg A. sp. 989, fremsættelsen i tidenden sp. 1233).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Finansministeren (Grünbaum): I det foreliggende lovforslags § 1, nr. 1, foreslås det, at man for ejerlejligheder nu skal vende tilbage til de regler om standardfradrag, der blev gennemført, efter at vi i 1966 havde fået loven om ejerlejligheder. Dengang blev det jo bestemt, at ejere af ejerlejligheder, der tjener til bolig for ejeren, skulle have standardfradrag for vedligeholdelse efter samme regler som ejere af en- og tofamiliehuse. De regler, der dengang blev fastsat om selve lejeværdien af bolig i egen ejendom, var derimod forskellige for ejerlejlighederne og parcelhusene. Jeg tror, det er nødvendigt ganske kort at ridse denne historiske udvikling op.

For enfamiliehusene skulle lejeværdien i overensstemmelse med boligforliget beregnes som en vis procentdel af ejendomsværdien ved 13. alm. vurdering. Man tog udgangspunkt i en lejeværdiprocent på 2, og så skulle vi i løbet af perioden på de 8 år gradvis op til 4 pct. For ejerlejlighederne skulle lejeværdien derimod fastsættes skønsmæssigt til et beløb svarende til, hvad ejeren kunne få ind i leje, hvis han lejede ejerlejligheden ud i stedet for at bo i den selv — altså helt forskellige regler fra parcelhusenes. De skatteregler om ejerlejligheder, som jeg her har omtalt, blev ændret i 1970 som